

เอกสารประกอบการพิจารณา

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง
และพาณิชย์ พ.ศ. 2564

อ.พ. 1/2564 สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

อ.พ.1/2564
สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
~~โทร. 0 2244 2070-2~~
โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730,5740,5750

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่ง

และพาณิชย์ พ.ศ. 2564

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นางสุภาวดี ตันตระกูล

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายอานันท์ เกียรติสารพิภพ

นิติกรเชี่ยวชาญ

นายภูมิพิชญ์ ยาสีทธิ์

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นางรติมา คชนันท์

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นางสาวพิมพ์ธัญญา ฮ่องเสนาะ

วิทยากรปฏิบัติการ

นายวรพงษ์ แพร่ม่วง

วิทยากรปฏิบัติการ

นางสาวอุไร ธรรมเพชร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวดาวรัตน์ สมจิตร

เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส

นางสาวสุนันท์ เจสละ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

นางสาวสุพรรณิศา พรหมบุตร

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

พฤษภาคม 2564

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่เรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ในอัตราหรือวิธีการที่ก่อให้เกิดภาระแก่ลูกหนี้สูงเกินสมควร ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่มีผลใช้บังคับตามกฎหมายมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้ไม่สอดคล้องกับอัตราดอกเบี้ยในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ประกอบกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าว ถือว่าไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ตลอดจนเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งประชาชนทั่วไป และก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศในที่สุด ทั้งนี้ รัฐบาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเร่งด่วน โดยตราเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1) กรณีอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ให้ปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ กระทรวงการคลังอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งปกติกระทรวงการคลังจะพิจารณาทบทวนทุก 3 ปี ให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

2) อัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ ปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่ปรับลดลงนี้เป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ อัตราร้อยละ 3 ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี

3) กำหนดฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้วเท่านั้น จากบทบัญญัติเดิมตามมาตรา 224/1 ที่ไม่ได้กำหนดไว้ ส่งผลให้เจ้าหนี้คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้จากต้นเงินที่ค้างอยู่ทั้งหมด อนึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้กับการคำนวณดอกเบี้ย การคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ และการคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ คือ วันที่ 11 เมษายน 2564 แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคำนวณดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ

พระราชกำหนดฉบับนี้จึงส่งผลดีทั้งในการช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ช่วยลดภาระของลูกหนี้ที่เกิดจากการชำระดอกเบี้ยที่สูงเกินควร และให้ได้รับความเป็นธรรมในกรณีผิดนัดชำระเป็นบางงวด สามารถแก้ปัญหาเจ้าหนี้ที่ตั้งใจประวิงเวลาการฟ้องคดี โดยหวังกำไรจากอัตราดอกเบี้ยในกฎหมายที่สูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร นอกจากนี้ อัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมจะส่งผลให้ลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากภาระดอกเบี้ยจากการผิดนัดชำระหนี้ที่ลดลงและเป็นธรรมมากขึ้น

ตลอดจนเป็นการช่วยให้ลูกหนี้ที่มีได้ตั้งใจจะผิดนัดชำระหนี้ให้สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้มากขึ้น เจ้าหนี้ก็จะได้รับชำระหนี้ตรงตามกำหนดมากขึ้น ช่วยลดโอกาสในการเกิดหนี้เสียและลดจำนวนการฟ้องร้องดำเนินคดี อันเป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ และส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1	
- หลักการและเหตุผลพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-1
- สรุปสาระสำคัญของพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)	1-3
ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์	2-1
ส่วนที่ 3 ข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชกำหนด	3-1
- FAQ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	3-1
- การเรียกเก็บดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในต่างประเทศ	3-8

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(1) แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง โดยปรับจากอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเป็นอัตราร้อยละสามต่อปี ทั้งนี้ อาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7)

(2) แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยผิดนัดโดยปรับจากอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีเป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 224)

(3) กำหนดฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในหนี้ที่เจ้าหนี้กำหนดให้ลูกหนี้ผ่อนชำระเป็นงวด โดยกำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้วเท่านั้น (เพิ่มมาตรา 224/1)

(4) กำหนดบทเฉพาะกาลให้บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่จะมีผลให้ข้อตกลงที่กำหนดให้เจ้าหนี้อาจคำนวณดอกเบี้ยจากต้นเงินที่ค้างชำระทั้งหมดตกเป็นโมฆะทันทีที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ

เหตุผล

โดยที่อัตรดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งและอัตรดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ได้ใช้บังคับมาเป็นระยะเวลาอันนานโดยมิได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ ทำให้ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยเกินสมควร สมควรปรับปรุงอัตรดอกเบี้ยและกำหนดวิธีการในการปรับเปลี่ยนอัตรดอกเบี้ยดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจ พร้อมทั้งกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ให้เหมาะสม ประกอบกับการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตรดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมทั้งประชาชนทั่วไป และก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ สมควรที่รัฐจะต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือ

ประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวโดยเร่งด่วน จึงเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดนี้

สรุปสาระสำคัญ

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564

(คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

1. ชื่อพระราชกำหนด (มาตรา 1)

พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564”

2. วันที่มีผลใช้บังคับ (มาตรา 2)

พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

3. ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดโดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง จากเดิมอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ อาจจะมีการปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา (มาตรา 3)

ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กันและมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี

อัตรารตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”

4. ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยผิดนัดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 3 ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี (มาตรา 4)

ให้ยกเลิกความในมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้จะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”

5. กำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ใหม่ โดยให้เจ้าหนี้สามารถเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากเงินต้นของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้วเท่านั้น (มาตรา 5)

ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

“มาตรา 224/1 ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น
 ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”

6. บทเฉพาะกาล (มาตรา 6 ถึง มาตรา 8)

6.1 บทบัญญัติตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา 6)

6.2 บทบัญญัติตามมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา 7)

6.3 บทบัญญัติตามมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเพิ่มโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ (มาตรา 8)

7. ผู้รักษาการตามพระราชกำหนด (มาตรา 9)

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกำหนดนี้

ตารางเปรียบเทียบ
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564
 (คณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p style="text-align: center;"> พระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 ----- โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ </p>	

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กัน และดอกเบี้ยนั้นมีได้กำหนดอัตราไว้โดยนิติกรรม หรือโดยบทกฎหมายอันใดอันหนึ่งขัดแย้งไซ้ ท่านให้ใช้อัตราร้อยละเจ็ดครั้งต่อปี</p>	<p>มาตรา 1 พระราชกำหนดนี้เรียกว่า “พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564”</p> <p>มาตรา 2 พระราชกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป</p> <p>มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 7 ถ้าจะต้องเสียดอกเบี้ยแก่กัน และมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ให้ใช้อัตราร้อยละสามต่อปี <u>อัตราตามวรรคหนึ่งอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยปกติให้กระทรวงการคลังพิจารณาทบทวนทุกสามปีให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์”</u></p>	<p>เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
<p>มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ท่านให้คิดดอกเบี้ย ในระหว่างเวลาผิดนัดร้อยละเจ็ดถึงต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น</p> <p>ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ย ในระหว่างผิดนัด</p> <p>การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ท่านอนุญาตให้พิสูจน์ได้</p>	<p>มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน</p> <p>“มาตรา 224 หนี้เงินนั้น ให้คิดดอกเบี้ย ในระหว่างเวลาผิดนัดในอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี ถ้าเจ้าหนี้อาจจะเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้นโดยอาศัยเหตุอย่างอื่นอันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด</p> <p>การพิสูจน์ค่าเสียหายอย่างอื่นนอกจากนั้น ให้พิสูจน์ได้”</p> <p>มาตรา 5 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์</p> <p><u>“มาตรา 224/1 ถ้าลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระหนี้เงินเป็นงวด และลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ ในงวดใดเจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดได้ เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดนั้น</u></p>	<p>แก้ไขให้สอดคล้องกับมาตรา 3</p> <p>เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและให้เป็นธรรมแก่ลูกหนี้</p>

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p><u>ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็นโมฆะ”</u></p> <p><u>มาตรา 6 บทบัญญัติตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ</u></p> <p><u>มาตรา 7 บทบัญญัติตามมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ</u></p> <p><u>มาตรา 8 บทบัญญัติตามมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเพิ่มโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ</u></p>	

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564	เหตุผลในการแก้ไขเพิ่มเติม
	<p>มาตรา 9 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รักษาการตามพระราชกำหนดนี้</p> <p>ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ</p> <p>.....</p> <p>นายกรัฐมนตรี</p>	

ส่วนที่ 2 บทวิเคราะห์

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 มีวัตถุประสงค์ป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่เรียกดอกเบี้ยจากลูกหนี้ในอัตราหรือวิธีการที่ก่อให้เกิดภาระแก่ลูกหนี้สูงเกินสมควร ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยที่มีผลใช้บังคับตามกฎหมายมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน โดยมีผลใช้บังคับมาตั้งแต่วันที่ 14 พฤศจิกายน 2468 ทำให้ไม่สอดคล้องกับอัตราดอกเบี้ยในสภาพเศรษฐกิจปัจจุบัน ประกอบกับมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดแนวนโยบายแห่งรัฐให้มีกฎหมายเพียงพอเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นและไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันได้ส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาหลายประการ อาทิ ลูกหนี้ได้รับความเดือดร้อนจากภาระดอกเบี้ยที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารพาณิชย์ เจ้าหน้าที่บางรายอาศัยความไม่ชัดเจนจากบทบัญญัติของกฎหมายกำหนดให้ลูกหนี้เมื่อผิดนัดชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่ง จะต้องชำระดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งคำนวณจากต้นเงินเต็มจำนวนทั้งหมดมิใช่ต้นเงินเฉพาะงวดที่ผิดนัดชำระหนี้เท่านั้น และส่งผลให้เจ้าหน้าที่บางรายประวิงเวลาการฟ้องคดีเพื่อหาประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ย ตลอดจนยังเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมในสังคม นอกจากนี้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างกว้างขวางทำให้ประชาชนจำนวนมากมีภาระหนี้สินเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยตามที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ดังกล่าวถือว่าไม่สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน ตลอดจนเป็นภาระอย่างมากต่อลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งประชาชนทั่วไป และก่อให้เกิดความเสี่ยงสูงที่จะทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ อันจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศในที่สุด ทั้งนี้ รัฐบาลพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้เพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อเป็นการช่วยเหลือประชาชนจากสถานการณ์ดังกล่าวอย่างเร่งด่วน โดยตราเป็นพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564

การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 โดยการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย ใน 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการปรับลดอัตราดอกเบี้ยและอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ สำหรับอัตราดอกเบี้ยที่ไม่ได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันชัดเจน ให้ปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี เป็นอัตราร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ กระทรวงการคลังอาจปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งปกติกระทรวงการคลังจะพิจารณาทุก 3 ปี ให้ใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ ส่วนอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ ปรับลดจากอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

เป็นอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ซึ่งอัตราดอกเบี้ยที่ปรับลดลงนี้เป็นอัตราที่กำหนดตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ อัตราร้อยละ 3 ต่อปี บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี และประเด็นการกำหนดฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้แล้วเท่านั้น จากบทบัญญัติเดิมตามมาตรา 224/1 ที่ไม่ได้กำหนดไว้ ส่งผลให้เจ้าหนี้คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้จากต้นเงินที่ค้างอยู่ทั้งหมด อนึ่ง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ให้ใช้กับการคำนวณดอกเบี้ยการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ และการคำนวณดอกเบี้ยในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระ ตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ คือ วันที่ 11 เมษายน 2564 แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคำนวณดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้มีผลใช้บังคับ

พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 จะช่วยให้ลูกหนี้ได้รับความเป็นธรรม โดยเฉพาะฐานการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ ซึ่งต่อจากนี้เจ้าหนี้จะสามารถคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้จากลูกหนี้ได้เฉพาะดอกเบี้ยที่คำนวณจากต้นเงินงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้เท่านั้น จะคำนวณจากต้นเงินทั้งหมดดังที่ผ่านมาไม่ได้ ซึ่งจะช่วยให้ลูกหนี้อภีการเรื่องดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ได้อย่างมาก กล่าวคือ ผิดนัดชำระหนี้ในงวดใด ก็ชำระดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้เฉพาะจากต้นเงินในงวดนั้นเท่านั้น โดยบทบัญญัติดังกล่าวนี้จะสอดคล้องกับประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีผลบังคับใช้วันที่ 1 เมษายน 2564 ที่ผ่านมา ให้สถาบันการเงินคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้จากลูกหนี้ โดยคำนวณจากต้นเงินงวดที่ผิดนัดชำระหนี้เท่านั้น¹

หลักคิดสำคัญในเรื่องนี้ คือ การกำหนดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงจริงที่เกิดขึ้นกับเจ้าหนี้ (credit risk) และความสามารถในการจ่ายของลูกหนี้ไปด้วยกัน ถ้าสูงเกินไปอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้ลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ได้ (affordability risk)² สถานการณ์ปัจจุบันที่การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้รายได้ของประชาชนจำนวนมากลดลง จึงมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่อาจจะชำระค่างวดล่าช้าหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ในขณะนี้ และจากสถานการณ์ปัจจุบันที่การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ทำให้รายได้ของประชาชนจำนวนมากลดลง ดังนั้น การคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้แบบใหม่นี้จะช่วยให้ประชาชนมีโอกาสผิดนัดชำระหนี้โดยรวมลดลง การปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายในครั้งนี้นอกจากจะทำให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นและช่วยลดภาระรายจ่ายของประชาชนแล้ว จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นมากขึ้นว่ามีแนวปฏิบัติที่โปร่งใส ตรงไปตรงมา ซึ่งหมายความว่า การดำเนินธุรกิจของสถาบันการเงินจะมั่นคงขึ้นในระยะยาว

การแก้ไขวิธีคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ และอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้เป็นการผลักดันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจนและหนี้สินที่ศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจน

¹ ของขวัญปีใหม่จากรัฐบาล แก่กฎหมายเอาเปรียบลูกหนี้. (11 เมษายน 2564). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 28 เมษายน 2564 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9640000034703>

² ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). ธปท.ชี้แจงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้แบบใหม่ที่เป็นธรรมมากขึ้นและช่วยลดภาระของประชาชน. สืบค้น 30 เมษายน 2564 จาก https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/COVID19/Pages/Statement_DL.aspx

มาเป็นระยะเวลาานาน ซึ่งเดิมได้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564 ได้มีมติให้ความเห็นชอบแล้ว³ แต่การตราเป็นพระราชบัญญัติใช้ระยะเวลาานานจึงอาจไม่ทันต่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในปัจจุบันซึ่งได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เนื่องจากจะต้องเสนอต่อรัฐสภา ดังนั้นในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564 จึงได้มีมติให้ออกพระราชกำหนดแทนโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 172 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560⁴

พระราชกำหนดฉบับนี้จึงส่งผลดีในการช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน ช่วยลดภาระของลูกหนี้ที่เกิดจากการชำระดอกเบี้ยที่สูงเกินควร และการได้รับความเป็นธรรมในกรณีผิดนัดชำระเป็นบางงวด สามารถแก้ปัญหาเจ้าหนี้ที่ตั้งใจประวิงเวลาการฟ้องคดี โดยหวังกำไรจากอัตราดอกเบี้ยในกฎหมายที่สูงกว่าดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรมจะส่งผลให้ลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากภาระดอกเบี้ยจากการผิดนัดชำระหนี้ที่ลดลงและเป็นธรรมมากขึ้น ตลอดจนเป็นการช่วยให้ลูกหนี้ที่มีได้ตั้งใจจะผิดนัดชำระหนี้ให้สามารถชำระหนี้ได้ ทำให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้มากขึ้นและเจ้าหนี้ก็จะได้รับชำระหนี้ตรงตามกำหนดอีกด้วย อีกทั้งยังช่วยลดโอกาสในการเกิดหนี้เสียและลดจำนวนการฟ้องร้องดำเนินคดี อันเป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ และส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม

³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (9 มีนาคม 2564). ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (แก้ไขเพิ่มเติมอัตราดอกเบี้ยในกฎหมาย) [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 28 เมษายน 2564 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_403301_9.pdf

⁴ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (23 มีนาคม 2564). ร่างพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 28 เมษายน 2564 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_403401_6.pdf

ส่วนที่ 3

ข้อมูลประกอบการพิจารณาพระราชกำหนด

FAQ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564¹

1. วัตถุประสงค์และที่มา

1.1 วัตถุประสงค์ในการตราพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564

ตอบ เพื่อปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งใช้บังคับมาเป็นเวลานานกว่า 95 ปี ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยปรับปรุงจากอัตราคงที่ให้เป็นอัตราลอยตัวที่มีความใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ และกำหนดให้มีการทบทวนความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทุก 3 ปี และเพื่อกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดในหนี้ที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมต่อลูกหนี้ยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ในงวดใด เจ้าหนี้อาจคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดแล้วเท่านั้น ไม่อาจคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด ตามที่มีการกำหนดไว้ในสัญญาให้สินเชื่อบางประเภทได้

1.2 เหตุใดการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในครั้งนี้อาจต้องตราเป็นพระราชกำหนด

ตอบ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2564 โดยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอ และมีมติให้เสนอต่อสภาผู้แทนราษฎรต่อไป ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2564 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้เสนอว่าการปรับปรุงอัตราดอกเบี้ยในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันและการกำหนดวิธีการคำนวณดอกเบี้ยผิดนัดให้มีความชัดเจนและเป็นธรรมเพื่อช่วยลูกหนี้ซึ่งเป็นผู้ประกอบวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งประชาชนทั่วไป จะเป็นมาตรการสำคัญในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจซึ่งได้รับผลกระทบอย่างกว้างขวางจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงเป็นเรื่องที่สมควรดำเนินการโดยฉุกเฉินรีบด่วน และเป็นกรณีที่จะต้องรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศที่สมควรตราเป็นพระราชกำหนดตามมาตรา 172 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอดังกล่าว

¹ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กองพัฒนากฎหมาย. (2564). FAQ พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2564 จาก <https://lawreform.go.th/Uploads/files/1619672081-omji4-xism9.pdf>

2. มาตรา 7 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และบทเฉพาะกาล

2.1 อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้งได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ มีอัตราเท่าใด

ตอบ อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมจากอัตราคงที่ ที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี ให้เป็นอัตราลอยตัว ซึ่งในระยะแรกกำหนดไว้ที่ร้อยละ 3 ต่อปี โดยกระทรวงการคลังมีหน้าที่ทบทวนความเหมาะสมของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวทุก 3 ปี และหากมีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ ก็สามารถเสนอให้มีการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อปรับเปลี่ยนได้ แต่ทั้งนี้ อัตราที่มีการปรับเปลี่ยนจะต้องใกล้เคียงกับอัตราเฉลี่ยระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของธนาคารพาณิชย์

2.2 หากภายหลังมีการตราพระราชกฤษฎีกาปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยแล้ว คู่ความจะต้องนำสืบอัตราดอกเบี้ยตามพระราชกฤษฎีกาหรือไม่

ตอบ คู่ความไม่ต้องนำสืบอัตราดอกเบี้ยที่เปลี่ยนแปลงในภายหลังโดยพระราชกฤษฎีกา เนื่องจากเป็นอัตราที่ศาลรู้ได้เอง

2.3 หากคู่สัญญากำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้ในสัญญาแล้ว จะได้รับผลกระทบจากการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 7 นี้ หรือไม่

ตอบ ไม่ได้รับผลกระทบ โดยอัตราดอกเบี้ยที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญายังมีผลใช้บังคับต่อไป เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 7 นี้ จะใช้บังคับเฉพาะในกรณีที่คู่สัญญากำหนดให้มีการเสียดอกเบี้ยระหว่างกันแต่ไม่ได้กำหนดอัตราไว้ หรือกำหนดไว้ในสัญญาในลักษณะที่ให้ “อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกฎหมาย” เท่านั้น

2.4 อัตราดอกเบี้ยที่มีได้กำหนดไว้โดยนิติกรรมหรือโดยบทกฎหมายอันขัดแย้ง ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดฯ จะใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ มาตรา 6 แห่งพระราชกำหนดฯ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ฉะนั้นในสัญญาที่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้โดยขัดแย้งที่คู่สัญญาได้ทำขึ้นก่อนวันที่ 11 เมษายน 2564 จึงอาจคิดดอกเบี้ยในอัตราเดิมที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี ได้ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ยในสัญญาดังกล่าวจะลดลงเหลือร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชกำหนดฯ จะไม่กระทบกระเทือนถึงคดีที่มีการยื่นฟ้องและศาลมีคำพิพากษาไปแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดฯ ใช้บังคับ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเดิมและวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามที่ระบุในคำพิพากษาเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่บังคับคดีได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากคดีนั้นยังไม่ถึงที่สุด ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจใช้สิทธิอุทธรณ์ ฎีกา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายใหม่ได้

ตัวอย่าง

(1) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน 100,000 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2564 ซึ่งจะครบกำหนดใช้คืน ในวันที่ 30 มิถุนายน 2564 และไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาไว้โดยชัดแจ้ง เพียงกำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเป็นไปตามกฎหมาย เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาที่ นาย ก. ต้องเสียให้แก่ นาย ข. จึงแบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงแรก ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 จะเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี และช่วงที่สอง ตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2564 จะเสียดอกเบี้ย ในอัตราร้อยละ 3 ต่อปี

(2) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน 100,000 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2563 โดยครบกำหนดใช้คืน ในวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ต่อมา นาย ก. ไม่ชำระหนี้ดังกล่าว ให้นาย ข. นาย ข. จึงฟ้องคดีต่อศาล เมื่อศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุดในวันที่ 1 มกราคม 2564 ให้นาย ก. ชำระหนี้ให้นาย ข. เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ย ตามคำพิพากษาที่จะมีการบังคับคดีต่อทรัพย์สินของนาย ก. จึงคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยในอัตราเดิมที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 ตามพระราชกำหนด

3. มาตรา 224 ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด และบทเฉพาะกาล

3.1 อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดมีอัตราเท่าใด

ตอบ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้รับการแก้ไข เพิ่มเติมจากอัตราดอกเบี้ยที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี ให้เป็นอัตราลอยตัว ซึ่งเท่ากับอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 7 บวกด้วย อัตราเพิ่มร้อยละ 2 ต่อปี จึงเท่ากับร้อยละ 5 ต่อปี ในระยะแรก และหากอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 7 มีการปรับเปลี่ยนให้ลดลงหรือเพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรานี้ก็จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงโดยสอดคล้องกัน

3.2 หากคู่สัญญากำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้ในสัญญาแล้ว จะได้รับผลกระทบจากการแก้ไข เพิ่มเติมมาตรา 224 นี้ หรือไม่

ตอบ ไม่ได้รับผลกระทบ โดยอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญายังมีผลใช้บังคับต่อไป เนื่องจากคู่สัญญาอาจตกลงให้เจ้าหน้าที่สามารถเรียกดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนด ในมาตรา 224 ได้ หากเป็นการตกลงที่ชอบด้วยกฎหมาย

3.3 คู่สัญญาจะกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรานี้ ได้หรือไม่

ตอบ คู่สัญญาอาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยผิดนัดร้อยละ 5 ต่อปี ตามความในวรรคสองของมาตรา 224 คือ “ถ้าเจ้าหน้าที่อาจเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอย่างอื่น อันชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้คงส่งดอกเบี้ยต่อไปตามนั้น” อย่างไรก็ตาม ศาลได้วางหลักไว้ว่าข้อตกลงในสัญญาที่ให้ สิทธิเจ้าหน้าที่ปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเมื่อลูกหนี้ผิดนัดมีลักษณะเป็นค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทน ความเสียหายที่กำหนดไว้ล่วงหน้า จึงเป็นเบี้ยปรับตามมาตรา 379 เมื่อศาลเห็นว่าสูงเกินส่วนย่อมมีอำนาจ ลดลงได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1888/2551)

3.4 เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจะสามารถคิดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราใด และคิดอย่างไร

ตอบ มาตรา 206 บัญญัติว่า ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดมาแต่เวลาที่ทำละเมิด เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจึงจะเรียกค่าสินไหมทดแทนจากลูกหนี้ผู้ทำละเมิดพร้อมดอกเบี้ยผิดนัดได้ตั้งแต่วันที่ทำละเมิด โดยหากการทำละเมิดนั้นเกิดก่อนวันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ แต่ลูกหนี้ยังไม่ได้ใช้ค่าสินไหมทดแทนให้ครบถ้วน เจ้าหนี้ในมูลละเมิดจึงอาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดในค่าสินไหมทดแทนนั้นได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตั้งแต่วันที่มีการทำละเมิด ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และเรียกได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไป

3.5 เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด และพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นได้หรือไม่

ตอบ การคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด และการพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นของเจ้าหนี้ เป็นไปตามหลักการเดิมของมาตรา 224 โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ห้ามมิให้เจ้าหนี้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด แต่เจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นจากการผิดนัดของลูกหนี้ได้

3.6 หากบทบัญญัติในกฎหมายอื่นกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้แตกต่างไปจากอัตราดอกเบี้ยในมาตรานี้ จะใช้อัตราดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราใด

ตอบ หากมีกฎหมายเฉพาะกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในกรณีใดให้แตกต่างไปจากอัตราดอกเบี้ยผิดนัดตามมาตรา 224 นี้ ก็ให้ใช้อัตราที่กำหนดไว้โดยเฉพาะนั้น เช่น ในกรณีของอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่เจ้าหนี้ต้องเสียให้แก่ลูกหนี้ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 กำหนดให้นายจ้างเสียดอกเบี้ยให้แก่ลูกจ้างในระหว่างเวลาผิดนัดที่ร้อยละ 15 ต่อปี

3.7 อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดนี้ ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด

ตอบ มาตรา 7 แห่งพระราชกำหนดฯ กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 224 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ฉะนั้น ในสัญญาที่ไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดไว้โดยเฉพาะที่คู่สัญญาได้ทำขึ้นก่อนวันที่ 11 เมษายน 2564 จึงอาจคิดดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราเดิมที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี มาได้ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 และตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาดังกล่าวจะลดลงเหลือในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี ทั้งนี้ อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมตามพระราชกำหนดจะไม่กระทบกระเทือนถึงคดีที่มีการยื่นฟ้องและศาลมีคำพิพากษาไปแล้วก่อนวันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ ส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยผิดนัดเดิม และวิธีการคำนวณดอกเบี้ยตามที่ระบุในคำพิพากษาเป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่บังคับคดีได้ต่อไป อย่างไรก็ตาม หากคดีนั้นยังไม่ถึงที่สุด ลูกหนี้ตามคำพิพากษาอาจใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกา เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายใหม่ได้

ตัวอย่าง

(1) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน 100,000 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2563 ครบกำหนดใช้คืนในวันที่ 31 ธันวาคม 2563 โดยไม่ได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในสัญญาไว้ เมื่อครบกำหนดสัญญา นาย ก. ไม่ได้ใช้เงินคืนให้แก่ นาย ข. นาย ก. จึงตกเป็นผู้ผิดนัด มีหน้าที่ต้องเสียดอกเบี้ยผิดนัดตามกฎหมาย เมื่อนาย ก. ใช้เงินคืน ให้ นาย ข. ในวันที่ 30 มิถุนายน 2564 อัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่นาย ข. อาจเรียกจากนาย ก. จึงแบ่งได้

เป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่หนึ่ง ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 ถึงวันที่ 10 เมษายน 2564 โดยนาย ข. อาจเรียกดอกเบี้ย ผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี และช่วงที่สอง ตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2564 นาย ข. อาจเรียกดอกเบี้ยผิดนัดได้ในอัตราร้อยละ 5 ต่อปี

(2) นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน 100,000 บาท ในวันที่ 1 มกราคม 2563 ครบกำหนดใช้คืน ในวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ต่อมานาย ก. ไม่ชำระหนี้ดังกล่าวให้นาย ข. นาย ข. จึงฟ้องคดีต่อศาล เมื่อศาล มีคำพิพากษาถึงที่สุดในวันที่ 1 มกราคม 2564 ให้นาย ก. ชำระหนี้ให้นาย ข. เช่นนี้ อัตราดอกเบี้ยผิดนัด ตามคำพิพากษาที่จะมีการบังคับคดีต่อทรัพย์สินของนาย ก. จึงคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราเดิม ที่ร้อยละ 7.5 ต่อปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5 ที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชกำหนด

4. มาตรา 224/1 ที่เพิ่มโดยพระราชกำหนด และบทเฉพาะกาล

4.1 มาตรา 224/1 มีวัตถุประสงค์อย่างไร และใช้บังคับกับนิติกรรมประเภทใดบ้าง

ตอบ มาตรา 224/1 ที่เพิ่มโดยพระราชกำหนดมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคำนวณดอกเบี้ยผิดนัด ในหนี้เงินที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดมีความชัดเจนและเป็นธรรมยิ่งขึ้น โดยกำหนดให้เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ไม่ชำระหนี้ในงวดใด ให้คิดดอกเบี้ยผิดนัดได้เฉพาะจากต้นเงินของงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดเท่านั้น โดยเจ้าหนี้ไม่อาจ เรียกดอกเบี้ยผิดนัดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมดตามที่มีการกำหนดไว้ในสัญญาบางประเภทได้

ตัวอย่าง

นาย ก. กู้เงินจากนาย ข. จำนวน 120,000 บาท โดยตกลงกันว่า นาย ก. จะชำระเงินคืนให้นาย ข. เดือนละ 10,000 บาท รวมจำนวน 12 งวด กำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่ร้อยละ 10 ต่อปี และมีข้อตกลง เพิ่มเติมว่าหากนาย ก. ผิดนัดชำระหนี้ ในงวดใด ให้นาย ข. สามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดนั้นจากต้นเงิน ที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด หาก นาย ก. ผ่อนชำระหนี้ดังกล่าวไปแล้ว 4 งวด เมื่อถึงงวดที่ 5 นาย ก. ไม่อาจ ชำระหนี้ได้จึงตกเป็นผู้ผิดนัด ซึ่งก่อนที่จะมีประกาศใช้พระราชกำหนด นาย ข. จะสามารถคำนวณจำนวน ดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ 5 จากเงินต้นที่เหลือทั้งหมด คือ 80,000 บาทได้ หากแต่เมื่อมีการประกาศใช้ พระราชกำหนดแล้ว นาย ข. จะสามารถคำนวณจำนวนดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ 5 ได้จากต้นเงินของงวด ที่นาย ข. ผิดนัดแล้ว คือ 10,000 บาท เท่านั้น

4.2 ถ้าในสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีข้อตกลงให้เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยระหว่างเวลา ผิดนัดได้จากต้นเงินที่เหลือทั้งหมด ซึ่งขัดกับมาตรา 224/1 นี้ จะมีผลอย่างไร

ตอบ วรรคสองของมาตรา 224/1 กำหนดว่า “ข้อตกลงใดขัดกับความในวรรคหนึ่ง ข้อตกลงนั้นเป็น โฆษะ” ดังนี้ ข้อตกลงในสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ที่กำหนดให้เจ้าหนี้สามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัด ในแต่ละงวดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมด จึงตกเป็นโฆษะ แต่ทั้งนี้ความเป็นโฆษะนั้นมีผลเพียงเฉพาะ ในส่วนของข้อตกลงดังกล่าวเท่านั้น ข้อตกลงส่วนอื่น ๆ ในสัญญารวมทั้งอัตราดอกเบี้ยผิดนัดที่กำหนดไว้ ยังคงสามารถใช้บังคับได้ต่อไป

4.3 หากเจ้าหนี้ไม่ประสงค์จะให้ลูกหนี้ที่ผิดนัดผ่อนชำระหนี้ที่ค้างชำระอยู่ต่อไป จะร้องขอต่อศาลให้บังคับให้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งสิ้นได้หรือไม่

ตอบ ได้ มาตรา 224/1 ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิที่เจ้าหนี้จะใช้สิทธิในการเลิกสัญญา และร้องขอต่อศาลให้บังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งสิ้นตามมาตรา 204 มาตรา 213 และมาตรา 387 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (acceleration) และข้อตกลงที่ว่าหากลูกหนี้ผิดนัดงวดใดงวดหนึ่ง เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ที่ค้างอยู่ทั้งหมดจึงไม่ขัดกับมาตรา 224/1 และไม่ถือเป็นกรณีที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดอีก

4.4 เจ้าหนี้ที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับธนาคารแห่งประเทศไทยจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 224/1 นี้หรือไม่ และอย่างไร

ตอบ เจ้าหนี้ที่เป็นผู้ให้บริการทางการเงินภายใต้การกำกับธนาคารแห่งประเทศไทยมีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 224/1 นี้ พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยที่เกี่ยวข้องคือ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย เรื่อง การผิดนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้ โดยผู้ให้บริการทางการเงินที่อยู่ภายใต้ขอบเขตการบังคับใช้ประกาศดังกล่าว มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำคัญอีก 2 เรื่อง คือ (1) สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้เพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่เรียกเก็บจริงในสัญญาได้ไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี และ (2) ต้องตัดชำระหนี้ตามลำดับที่กำหนด โดยตัดค่าธรรมเนียม ดอกเบี้ย และเงินต้นของงวดที่ค้างชำระนานที่สุดก่อน แล้วจึงตัดชำระหนี้ยอดหนี้ที่ค้างชำระนานรองลงมาตามลำดับ

4.5 เจ้าหนี้ที่ประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์จะต้องปฏิบัติตาม มาตรา 224/1 นี้หรือไม่ และอย่างไร

ตอบ เจ้าหนี้ที่ประกอบธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามมาตรา 224/1 นี้ พร้อมทั้งมีหน้าที่ในการปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการว่าด้วยสัญญา เรื่อง ให้ธุรกิจเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์เป็นธุรกิจที่ควบคุมสัญญา พ.ศ. 2561 ด้วย เนื่องจากมาตรา 224/1 ไม่ขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดในประกาศแต่อย่างใด อนึ่ง ในกรณีของสัญญาเช่าซื้อที่เจ้าหนี้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญาในลักษณะที่เป็นอัตราคงที่ ต่อปี (Flat Interest Rate) ต้นเงินที่เจ้าหนี้นำมาใช้คิดดอกเบี้ยผิดนัดในแต่ละงวดอาจรวมถึงจำนวนดอกเบี้ยล่วงหน้าที่เจ้าหนี้คำนวณรวมไว้ในราคาเช่าซื้อแต่ละงวดได้ เนื่องจากดอกเบี้ยที่คำนวณไว้แล้วล่วงหน้ามีลักษณะเป็นค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สินที่ผ่อนชำระ จึงอาจถือรวมเป็นเงินต้นที่สามารถคิดดอกเบี้ย ผิดนัดได้โดยไม่ถือว่าเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ย (คำพิพากษาฎีกาที่ 1184/2556)

4.6 ข้อกำหนดวิธีการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในหนี้เงินที่ลูกหนี้มีหน้าที่ผ่อนชำระเป็นงวดตามมาตรา 224/1 นี้ ใช้บังคับตั้งแต่เมื่อใด และอย่างไร

ตอบ มาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดกำหนดให้บทบัญญัติตามมาตรา 224/1 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ได้รับการเพิ่มโดยพระราชกำหนดนี้ ใช้แก่การคิดดอกเบี้ยผิดนัดในงวดที่ถึงกำหนดเวลาชำระตั้งแต่วันที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงการคิดดอกเบี้ยผิดนัดในระหว่างช่วงเวลาก่อนที่พระราชกำหนดนี้ใช้บังคับ ดังนี้ แม้ว่าคู่สัญญาจะทำสัญญาก่อนวันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ หากลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ในงวดที่ถึงกำหนดชำระหลังวันที่ 11 เมษายน 2564 เจ้าหนี้ก็จะสามารถคิดดอกเบี้ยผิดนัด

ในงวดนั้นได้เฉพาะจากต้นเงินในงวดนั้นเท่านั้น ไม่สามารถคิดจากต้นเงินที่ยังคงค้างชำระทั้งหมดได้อีกต่อไป แต่ทั้งนี้ สำหรับงวดที่ลูกหนี้ผิดนัดก่อนวันที่พระราชกำหนดใช้บังคับ เจ้าหนี้ยังอาจใช้วิธีการคิดดอกเบี้ยตามเดิมได้

**พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติม
ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564**

**“ปรับปรุงอัตราดอกเบี้ย
และวิธีคิดดอกเบี้ย”**

- ✓ ให้เป็นรรม
- ✓ ไม่ให้ลูกหนี้ถูกเอาเปรียบ
- ✓ สอดคล้องกับเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป

สาระสำคัญของการแก้ไขเพิ่มเติม

	ปัจจุบัน	ปรับใหม่
ดอกเบี้ย ที่ไม่ได้ตกลง กันไว้ก่อน (มาตรา 7 ปพพ.)	7.5% ต่อปี (อัตราคงที่ตลอดไป)	3% ต่อปี (ให้ ค.คส. ทบทวนทุก 3 ปี)
ดอกเบี้ยเมื่อลูกหนี้ “ผิดนัด” (มาตรา 224 ปพพ.)	7.5% ต่อปี (อัตราคงที่ตลอดไป)	5% ต่อปี (ดอกเบี้ย 3% ตาม ม.7 + เพิ่ม 2%)
วิธีคิดดอกเบี้ยผิดนัด เวลาผ่อนส่งเป็นงวด	คิดจากเงินต้น ที่ค้างทั้งหมด	คิดจากเงินต้น เฉพาะงวดที่ผิดนัด (จะตกลงแตกต่างจากนี้ไม่ได้)

โดย พอ.อินตณัฐ กิ่งสุภน

สแกนคิวอาร์โค้ดเพื่ออ่าน
พระราชกำหนดฉบับเต็ม

**Better Regulation
for Better Life**

CCS กองพัฒนากฎหมาย
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
www.lawreform.go.th / www.krisdika.go.th
Thai Law Reform Commission

ภาพที่ 1 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564

ที่มา: พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564, โดย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, กองพัฒนากฎหมาย, 2564, สืบค้นจาก <https://www.lawreform.go.th/index.php/category/sub/44>

การเรียกเก็บดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในต่างประเทศ²

แนวทางปฏิบัติในการเรียกเก็บดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฮ่องกง พบว่า ส่วนใหญ่คำนวณดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้จาก “ฐานของค่างวดที่ค้างชำระ” แทบทั้งสิ้น โดยไม่ได้คำนวณจากฐานของเงินต้นที่ค้างชำระ เช่น ในสิงคโปร์กำหนดว่าการคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ให้คิดจากฐานของค่างวดที่ผิดนัดชำระหนี้เท่านั้น ห้ามคิดจากค่างวดในอนาคตที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ รวมทั้งนิวซีแลนด์ที่ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ นอกจากจะห้ามคิดจากส่วนที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระแล้ว ยังห้ามคิดจากส่วนที่เรียกคืนก่อนครบกำหนดชำระ (acceleration) ด้วย

โดยในบางประเทศมีการกำหนดเพิ่มเติมว่า “อัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้” จะสามารถเก็บเพิ่มจากอัตราดอกเบี้ยปกติตามสัญญาเท่าใด เช่น ในมาเลเซียกำหนดให้สามารถเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ได้ไม่เกินร้อยละ 1 ต่อปี ของค่างวดที่ค้างชำระนอกเหนือจากดอกเบี้ยปกติ และในสหรัฐอเมริกา กำหนดให้สามารถเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้สำหรับสินเชื่อ high-cost mortgage ได้ไม่เกินร้อยละ 4 เพิ่มเติมจากดอกเบี้ยปกติ และในส่วนของเยอรมนี ได้มีข้อกำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้สำหรับสินเชื่อสังหาริมทรัพย์ที่ให้เรียกเก็บเพิ่มจากดอกเบี้ยปกติได้ร้อยละ 2.5 หากมีการผิดนัดชำระหนี้

การที่หลายประเทศกำหนดเพดานอัตราดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ที่สามารถเรียกเก็บเพิ่มเติมได้จากอัตราดอกเบี้ยปกติตามสัญญา แม้ว่าจะมีวัตถุประสงค์เพื่อกำกับดูแลให้ลูกหนี้มีวินัยในการชำระหนี้ให้ตรงเวลา แต่ในอีกด้านหนึ่งก็จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ด้วยเช่นกันว่า หากลูกหนี้ที่ไม่ตั้งใจจะผิดนัดชำระหนี้ เพราะมีเหตุจำเป็นทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตรงเวลา ดอกเบี้ยปรับที่ต้องจ่ายจะต้องไม่เป็นภาระต่อลูกหนี้จนเกินพอดี ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีกับลูกหนี้เองแล้ว ยังช่วยลดโอกาสเกิดปัญหาหนี้เสียที่มีสาเหตุจากภาระค่าใช้จ่าย ดอกเบี้ยปรับที่สูงขึ้นเกินกำลังของลูกหนี้นั่นเอง

² ธนาคารแห่งประเทศไทย, ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. (2563). การกำหนดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ และลำดับการตัดชำระหนี้อย่างไรให้เป็นธรรม. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2564 จาก <https://www.1213.or.th/Market%20conduct/บทความดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้%20คิดอย่างไรให้เป็นธรรม.pdf>

 ธนาคารแห่งประเทศไทย BANK OF THAILAND		ตัวอย่าง แนวทางการคิด ดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในต่างประเทศ - สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย				
หน่วยงาน / หลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้อง	 Ministry of Law (สิงคโปร์)	 HKMA (ฮ่องกง)	 BNM (มาเลเซีย)	 CFPB (สหรัฐอเมริกา)	 FCA (อังกฤษ)	
แนวทางการคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระ:	คิดจากส่วนที่ค้างชำระ และห้ามคิดจากยอดหนี้ คงเหลือที่ยังไม่ถึง กำหนดชำระ:	คิดดอกเบี้ยผิดนัด บนค้างงวดที่ค้างชำระ:	ไม่เกิน 1% ต่อปี บนค้างงวดที่ค้างชำระ:	ไม่เกิน 4% ของยอดที่ค้างชำระ:	ห้ามคิดจากยอดหนี้ คงเหลือ	
	The late interest can only be charged on an amount that is repaid late. The moneylender cannot charge on amounts that are outstanding but not yet due to be repaid	...or the annualized interest rates charged by them on amount in default or overdue exceed the level which is presumed to be extortionate under the Money Lenders Ordinance	1% p.a. on installment in arrears	for high-cost mortgages Not exceed 4% of the amount of the payment past due.	not impose a charge for a payment shortfall that is calculated as a proportion of the outstanding loan	

ภาพที่ 2 ตัวอย่างแนวทางการคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ในต่างประเทศ-สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

ที่มา: การกำหนดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ และลำดับการตัดชำระหนี้อย่างไรให้เป็นธรรม (น. 6-7), โดย ธนาคารแห่งประเทศไทย, ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน, 2563, สืบค้นจาก <https://www.1213.or.th/th/Market%20conduct/บทความดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้%20คิดอย่างไรให้เป็นธรรม.pdf>

เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารเพิ่มเติม

1. พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564
2. หนังสือสำนักงานศาลยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ศย 016/ว 411 ข้อพิจารณาเกี่ยวกับพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2564 ลงวันที่ 20 เมษายน 2564

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร